

สรุปผลการจัดการความรู้ด้านการวิจัย ประจำปีงบประมาณ 2557 คณะศิลปศึกษา

หัวข้อ : การสร้างเครื่องมือและเทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการดำเนินการวิจัยให้มีประสิทธิภาพ

ตามที่คณะศิลปศึกษาเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจหลักในการผลิตบัณฑิตวิชาชีพครู สาขาวิชาชีพเฉพาะ ด้านศิลปวัฒนธรรม ซึ่งรวมถึงภารกิจด้านการให้ความรู้และการบริการทางวิชาการ โดยการดำเนินการงานวิจัยทางด้านศิลปวัฒนธรรม ด้านการเรียนการสอน หรืออื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ถือเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาและส่งเสริมให้ภารกิจต่างๆ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยในส่วนของงานด้านการวิจัยนั้น ถือเป็นงานที่มีความละเอียดอ่อน มีขั้นตอนการดำเนินงานที่เป็นขั้นตอน โดยเฉพาะในส่วนของ การสร้างเครื่องมือ และการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นถือเป็นขั้นตอนสำคัญของการดำเนินการวิจัยที่ผู้วิจัย จะต้องเลือกเครื่องมือในการดำเนินการให้เหมาะสม สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย สามารถรวบรวมข้อมูลได้อย่างครบถ้วนและมีประสิทธิภาพ ดังนั้นคณะศิลปศึกษาจึงได้เล็งเห็นความสำคัญ และดำเนินการจัดเก็บองค์ความรู้เกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือและเทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูลในการดำเนินการวิจัยให้มีประสิทธิภาพ เพื่อประโยชน์แก่คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง สามารถนำไปเป็นแนวทางหรือใช้ประโยชน์ในการดำเนินการวิจัยได้ต่อไป ซึ่งจากการดำเนินการแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือและเทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูลในการดำเนินการวิจัยให้มีประสิทธิภาพของคณาจารย์คณะศิลปศึกษา ที่มีประสบการณ์ด้านการทำวิจัย ได้ข้อสรุป ดังนี้

1. ก่อนดำเนินการวิจัยในแต่ละครั้งผู้วิจัยควรมีการกำหนดแผนการดำเนินการในส่วนต่างให้ชัดเจน โดยในส่วนของงานการสร้างเครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นผู้วิจัยควรเริ่มจากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนิยามศัพท์ และกำหนดกรอบแนวคิดให้ตรงกับวัตถุประสงค์การวิจัย

2. พิจารณาว่าข้อมูลที่ต้องการเก็บรวบรวมนั้นเป็นข้อมูลในลักษณะใด เพื่อที่จะสามารถเลือกเครื่องมือที่เหมาะสม เช่น หากผู้วิจัยต้องการข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ ความถนัด ก็ควรเลือกใช้แบบทดสอบ ถ้าต้องการข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็น ความพึงพอใจ มุมมอง ทักษะคิดต่างๆ จากกลุ่มคนที่มีจำนวนมากก็ควรเลือกใช้แบบสอบถาม และถ้ามีจำนวนน้อยและต้องการข้อมูลเชิงลึกก็ควรเลือกใช้การสัมภาษณ์ รวมถึงถ้าผู้วิจัยต้องการได้ข้อมูลที่เกิดขึ้นจริงจากสถานการณ์จริงก็ควรเลือกใช้แบบสังเกต เป็นต้น

3. ผู้วิจัยควรมีการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือวิจัยประเภทต่างๆ ให้ชัดเจน สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบ วิธีการใช้ เพื่อจะสามารถเลือกและสร้างเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับประเด็นการวิจัยของตนได้อย่างดี และเหมาะสมที่สุด

4. เมื่อได้ชนิดของเครื่องมือที่เหมาะสมกับข้อมูลที่ผู้วิจัยต้องการจัดเก็บแล้วนั้น ผู้วิจัยจะต้องร่างเครื่องมือที่จะใช้ โดยมีข้อคำถาม หรือข้อความต่างๆ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย นิยามศัพท์ที่กำหนด และกรอบแนวคิดที่ได้กำหนดไว้

5. นำเครื่องมือการวิจัยฉบับร่างให้ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ทรงคุณวุฒิช่วยดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ความชัดเจนของภาษา ให้ตรงกับวัตถุประสงค์การวิจัย นิยามศัพท์ที่กำหนด และกรอบแนวคิดที่ได้กำหนด มีการสรุปค่า IOC (Index of Consistency)

6. ดำเนินการปรับเปลี่ยนข้อคำถาม ตัด ให้ตรงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นมีการนำไปทดลองใช้กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง (Try out) เพื่อหาค่า ความเชื่อมั่น reliability และนำไปใช้จริงต่อไป

7. ข้อคำถามต่างที่ใช้ภายในเครื่องมือจะต้องไม่เป็นการชี้นำคำตอบตามความต้องการของผู้วิจัย แต่เป็นการสอบถามข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างตามจริงเท่านั้น เพื่อการได้ข้อมูลที่ถูกต้องที่สุด

8. ในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยเครื่องมือการวิจัยประเภทต่างๆ ที่ผู้วิจัยเลือกที่เหมาะสมนั้น ก่อนดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจริง ควรมีการศึกษาทบทวน และสร้างความเข้าใจก่อนลงภาคสนามอีกครั้ง เพื่อสร้างความชัดเจน โดยเฉพาะแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกต

9. ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละครั้ง ผู้วิจัยควรมีการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบทั้งการบันทึกข้อมูลด้วยเครื่องบันทึกเสียง การถ่ายภาพ การบันทึกภาพเคลื่อนไหว และอื่นๆ ที่เหมาะสม เพื่อป้องกันการสูญหายของข้อมูล และสามารถนำกลับมาใช้และวิเคราะห์ได้โดยสะดวก

10. ผู้วิจัยหรือผู้เก็บรวบรวมข้อมูลควรมีการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ให้ครบถ้วน เช่น กระดาษ ปากกา ดินสอ เครื่องบันทึกภาพ/เสียง อื่นๆ

11. ผู้วิจัยไม่ควรมีอาการตอบสนองต่อคำตอบที่ได้รับจากกลุ่มตัวอย่าง ควรวางตัวเป็นกลาง

12. เมื่อได้ข้อมูลในแต่ละครั้งควรมีการบันทึกข้อมูลทันที หรือเร็วที่สุดตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อป้องกันการสูญหายของข้อมูล

13. ในการสัมภาษณ์หรือสังเกตควรมีการนัดหมายกลุ่มเป้าหมายเบื้องต้น เกี่ยวกับประเด็นที่จะสัมภาษณ์หรือสังเกต วัน เวลา และสถานที่ที่จะสัมภาษณ์ เพื่อป้องกันการคลาดเคลื่อน ทั้งนี้ไม่ควรแจ้งรายละเอียดในการสัมภาษณ์หรือสังเกตมากเกินไป เพราะอาจได้รับข้อมูลไม่ตรงตามความเป็นจริงเพราะอาจมีการเตรียมพร้อมในการตอบคำถาม หรือการแสดงพฤติกรรมมากจนเกินไป

14. ก่อนการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละครั้ง โดยเฉพาะการสัมภาษณ์ ควรมีการสร้างความเป็นกันเอง และความคุ้นเคยกับผู้ให้ข้อมูลก่อนดำเนินการสัมภาษณ์จริง เพื่อความสบายใจและไม่อึดอัดในการให้ข้อมูล และตอบคำถามต่างๆ

15. หากต้องมีการบันทึกข้อมูลด้วยวิธีการใดๆ ควรขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลก่อนทุกครั้ง

16. เมื่อจบการเก็บรวบรวมข้อมูลควรมีการสรุปผลเพื่อทบทวนข้อมูลที่ได้ทุกครั้ง

17. การเก็บรวบรวมด้วยแบบสอบถาม ผู้วิจัยควรมีการลงภาคสนามในการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง เพราะอาจมีบางส่วนที่ต้องอธิบายเพิ่มเติมในขณะแจกแบบสอบถาม ทั้งนี้หากต้องส่งเอกสารกรณีไม่สามารถไปด้วยตนเองได้ ผู้วิจัยควรมีการติดต่อประสานงานกับบุคคลที่สามารถดูแลได้ และมีการกำหนดวันเวลาในการรับเอกสารคืนที่ชัดเจน

18. การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบทดสอบ ผู้วิจัยควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์การวัด เกณฑ์การวัด สถานที่ หรือข้อกำหนดต่างๆ ที่ชัดเจน และสามารถควบคุมตัวแปรแทรกซ้อนได้มากที่สุด เพื่อความชัดเจนของข้อสรุปที่ได้

19. ควรมีการทบทวนและสรุปข้อมูลต่างๆ ที่จัดเก็บหลายๆ ครั้งเพื่อตรวจสอบว่ายังขาดข้อมูลที่สำคัญในส่วนใด และเร่งเก็บข้อมูลเพิ่มเติมก่อนดำเนินการสรุปผลการวิจัยต่อไป

20. เมื่อได้ข้อมูลแล้วควรมีการเลือกวิธีการในการวิเคราะห์ข้อมูลที่เหมาะสมว่าข้อมูลที่จัดเก็บมานั้น ควรใช้สถิติชนิดใด หรือควรใช้การหาความสัมพันธ์และบรรยายความ เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่ชัดเจน ตรงตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของการวิจัยมากที่สุด